

EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA
MÁSODIK SZEKCIÓ

IMRE kontra Magyarország ügy

(53129/99 sz. kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2003. december 2.

Ezen határozat az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdésében foglalt körülmények beálltával válik véglegessé. Szerkesztői változtatás alá eshet.

Az Imre kontra Magyarország ügyben

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (Második Szekció) Kamaraként tartott ülésén, melynek tagjai voltak:

J.-P. COSTA, elnök

A.B. BAKA,

GAUKUR JÖRUNDSSON

L. LOUCAIDES,

K. JUNGWIERT,

V. BUTKEVYCH,

M. UGREKHELIDZE bírák

és S. DOLLÉ, a Szekció hivatalvezetője,

2003. március 4-én és november 13-án tartott zárt ülésén
az utóbb említett időpontban elfogadott alábbi ítéletet hozza:

AZ ELJÁRÁS

1. Az ügy alapja egy Magyarország ellen benyújtott kérelem (53129/99 sz.), amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (az "Egyezmény") 34. cikke alapján egy magyar állampolgár, Imre Zsolt (a "kérelmező") 1999. augusztus 10-én terjesztett a Bíróság elé.

2. A Magyar Kormányt (a „Kormány”) képviselője, dr. Höltzl Lipót, az Igazságügyi Minisztérium helyettes államtitkára képviselte.

3. A kérelmező különösen azt állította, hogy előzetes letartóztatása ésszerűtlenül hosszú ideig tartott.

4. A kérelmet a Bíróság Második Szekciójára osztották (Bírósági szabályzat, 52. § 1. bek.). A Bírósági szabályzat 26. § 1. bekezdésének megfelelően e Szekción belül megalakult az ügyet elbíráló Kamara (Egyezmény 27. cikkének 1. bekezdése).

5. 2001. november 1-én a Bíróság megváltoztatta Szekcióinak összetételét (25. § 1. bek.). Az ügyet az új összetételű Második Szekcióra osztották (52. § 1. bek.).

6. 2003. március 4-én hozott határozatával a Bíróság részben elfogadhatónak nyilvánította a kérelmet.

7. A kérelmező és a Kormány észrevételeket terjesztett elő az ügy érdemével kapcsolatban (59. § 1. bekezdés). Mivel a felekkel folytatott konzultációt követően a Kamara úgy határozott, hogy nem szükséges tárgyalást tartani az ügy érdeméről (59. § 3. bek. *in fine*), a felek írásban válaszoltak egymás észrevételeire.

A TÉNYEK

I. AZ ÜGY KÖRÜLMÉNYEI

8. A kérelmező 1968-ban született és Budapesten él.

A. A nyomozás

9. 1997. június 12-én a kérelmezőt – aki visszaeső bűnelkövető – tetten érték, amikor amphetamint árult egy bárban. Ugyanezen a napon fogatosított kihallgatása során megtagadta a vallomástételt és bizonyítékot semmisített meg azzal, hogy lenyelt egy papírdarabot, amely letartóztatásakor a birtokában volt.

Az ezt követő eljárásban a kérelmezőt meghatalmazott védő képviselte.

10. 1997. június 14-én a Pesti Központi Kerületi Bíróság kábítószer kereskedelem vádjával elrendelte a kérelmező előzetes letartóztatásba helyezését. A kérelmező fellebbezése nyomán a Fővárosi Bíróság 1997. június 20-án fenntartotta az előzetes letartóztatást, mert úgy találta, hogy fennáll az összejárás veszélye. 1997. június 30-án, a második kihallgatáson, a kérelmező ismételt megtagadta a vallomástételt.

11. 1997. július 8-án a Budai Központi Kerületi Bíróság összejárás veszélyére hivatkozva meghosszabbította a kérelmező előzetes letartóztatását. A határozatot a Fővárosi Bíróság 1997. augusztus 14-én helybenhagyta.

12. A kérelmező 1997. augusztus 29-én tett először tanúvallomást. Ezután a rendőrség kiterjesztette a nyomozást annak érdekében, hogy felgöngyölítse a kérelmezőt kábítószerrel ellátó kört.

13. 1997. szeptember 3-án a Fővárosi Bíróság ismételt meghosszabbította a kérelmező előzetes letartóztatását, mivel úgy találta, hogy fennáll az összejárás veszélye és a szökés kockázata. A határozatot a Fővárosi Bíróság fellebbviteli tanácsa 1997. szeptember 26-án helybenhagyta.

14. 1997. szeptember 26-án és október 13-án a hatóságok további két személyt őrizetbe vettek és előzetes letartóztatásba helyeztek, akiket azzal gyanúsítottak, hogy részt vettek a bűncselekmény elkövetésében. 1997. október 13-án és november 11-én a kérelmezőt ismét kihallgatták.

15. 1998. január 8-án a Fővárosi Bíróság ismételt meghosszabbította a kérelmező előzetes letartóztatását, mivel úgy találta, hogy fennáll az összejárás és a szökés veszélye. A határozatot 1998. február 3-án a fellebbviteli tanács helybenhagyta.

16. 1998. február 9-én a Legfőbb Ügyész Hivatala jogsegély iránti megkeresést terjesztett elő Németország Szövetségi Igazságügyi Minisztériumához, tanúvallomás beszerzését kérve egy olyan tanútól, akit kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmény miatt Németországban elítéltek, és

aki Bayreuthban töltötte szabadságvesztéses büntetését. A kért információt 1998 júliusában küldték meg a német hatóságok.

17. 1998. március 23-án a kérelmezőt ismételten kihallgatták.

18. 1998. június 9-én és október 12-én a Legfelsőbb Bíróság meghosszabbította a kérelmező előzetes letartóztatását, mivel úgy találta, hogy fennáll az összejátszás veszélye és a szökés kockázata.

19. 1998. október 20-án a nyomozóhatóságok az egyik gyanúsított vonatkozásában elkülönítették a nyomozást, mivel kiderült, hogy ügyében további bizonyítékok külföldről történő beszerzése vált szükségessé.

20. 1998. október 27-én a kérelmező ügyében lezárták a nyomozást. Az ügyirat mintegy 3.000 oldalnyi dokumentumot tartalmazott.

21. 1998. december 23-án az ügyész meghallgatta a kérelmezőt és elrendelte a nyomozás folytatását a kérelmező által felvetett kérdések tisztázása érdekében.

22. 1999. január 6-án a kérelmezőt ismét kihallgatta a rendőrség.

23. 1999. január 12-én a Budapest VI/VII. Kerületi Ügyészség vádat emelt a kérelmező és két további gyanúsított ellen. A kérelmezőt kábítószerrel való visszaélés bűncselekményének az elkövetésével vádolták.

B. Az elsőfokú bírósági eljárás

24. 1999. január 18-án a Pesti Központi Kerületi Bíróság elrendelte a kérelmező előzetes letartóztatásának fenntartását.

25. A PKKB 1999. április 7-én és május 13-án tárgyalást tartott. A május 13-i tárgyaláson a Bíróság fenntartotta a kérelmező előzetes letartóztatását.

26. A következő tárgyalásra 1999. június 23-án került sor, amelyen a PKKB ismét meghosszabbította a kérelmező előzetes letartóztatását.

27. 1999. július 19-én az előzetes letartóztatás rendszeres felülvizsgálata keretében a PKKB fenntartotta a kérelmező előzetes letartóztatását azon az alapon, hogy fennáll a szökés és bűnismétlés veszélye. A kérelmező fellebbezése nyomán a határozatot 1999. augusztus 25-én helybenhagyta a Fővárosi Bíróság.

28. A következő tárgyalásra 1999. szeptember 16-án került sor, amikor a PKKB ismételten fenntartotta a kérelmező előzetes letartóztatását. Határozatának indoklásában a bíróság ugyanazokra az okokra hivatkozott, mint 1999. július 19-i határozatában.

29. Az 1999. december 2-i tárgyalást az egyik ülnök betegsége miatt el kellett halasztani.

2000. január 13-án a kérelmező visszavonta védőügyvédje meghatalmazását, ezért a tárgyalást el kellett napolni.

30. 2000. január 25-én az előzetes letartóztatás rendszeres felülvizsgálata keretében a Legfelsőbb Bíróság fenntartotta a kérelmező előzetes letartóztatását azon az alapon, hogy fennáll a szökés és bűnismétlés veszélye.

2000. február 3-án a kérelmező új védőügyvédje benyújtotta meghatalmazását a PKKB-hoz.

31. A következő tárgyalásra 2000. március 2-án került sor, amelyen a PKKB fenntartotta a kérelmező előzetes letartóztatását, a Fővárosi Bíróság pedig 2000. március 17-én helybenhagyta a határozatot.

32. 2000. március 30-án és április 10-én további tárgyalásokra került sor. Az április 10-i tárgyaláson a bíróság kábítószerrel való visszaélés büntette miatt kilenc évi szabadságvesztésre ítélte a kérelmezőt. A Bíróság okirati bizonyítékokra, tanúvallomásokra, orvos- és vegyészszakértők véleményére, továbbá a rendőrség kábítószerellenes akciócsoportjában részt vevő fedett nyomozók jelentéseire és vallomásaira alapozta az ítéletet. A PKKB súlyosbító körülményként értékelte az elkövetett cselekmény halmazati jellegét. Az előzetes letartóztatásban töltött idő tartamát a bíróság beszámította a büntetésbe.

C. A Fővárosi Bíróság előtt lefolytatott másodfokú eljárás

33. Fellebbezések nyomán a Fővárosi Bíróság 2000. december 6-án tárgyalást tartott és ítéletet hirdetett, amelyben a kérelmező büntetésének időtartamát hét évre csökkentette. A Fővárosi Bíróság megállapította, hogy a kérelmező által elkövetett cselekmény nem valósított meg bűnhalmazatot. Enyhítő körülményként értékelte a kérelmező családi állapotát és azt, hogy a bűncselekmény elkövetésekor kedvezőbb volt a bírósági gyakorlat. A terhelt ítéletének kiszabásakor figyelembe vett körülményekkel kapcsolatban a Fővárosi Bíróság az alábbi megállapítást tette:

„Az ítélet kiszabásakor a bíróság figyelembe vette a bűncselekmény elkövetésekor tanúsított magatartást, a bűncselekményben felmerült kábítószer típusát és mennyiségét, a terheltek büntetett előéletét és azt, hogy a bűncselekmény elkövetése óta hosszú idő telt el.”

34. A kérelmező a Váci Börtönben töltötte büntetését. 2003. január 18-án feltételelesen szabadlábra helyezték.

A JOG

I. AZ EGYEZMÉNY 5. CIKKE 3. BEKEZDÉSÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

35. A kérelmező sérelmezi, hogy előzetes letartóztatása túlságosan hosszú ideig tartott. Állítása szerint megsértették az Egyezmény 5. cikkének 3. bekezdését, amelynek releváns része kimondja:

„E Cikk 1.c.) bekezdésének rendelkezésével összhangban letartóztatott vagy őrizetbe vett... minden személynek joga van arra, hogy ésszerű időhatáron belül

tárgyalást tartsanak ügyében vagy a tárgyalásig szabadlábra helyezték. A szabadlábra helyezés olyan feltételekhez köthető, melyek biztosítják a tárgyaláson való megjelenést.”

A. A figyelembe veendő időszak

36. A kérelmezőt 1997. június 12-én vették őrizetbe, s 1997. június 14-től 2000. december 6-ig, börtönbüntetése letöltésének megkezdéséig, előzetes letartóztatásban tartották.

37. Azonban a Bíróság megismétli, hogy az Egyezmény 5. cikkének 3. bekezdése és az 1. bekezdés (c) pontja között fennálló lényegi kapcsolatra figyelemmel az elsőfokon elítélt személy nem tekinthető az 5. cikk 1. bekezdésének.(c) pontjában meghatározott olyan személynek, akit abból a célból tartanak fogva, hogy „bűncselekmény elkövetése alapos gyanúja miatt az illetékes hatóság elé állítsák”, hanem olyan személynek tekintendő, aki az „illetékes bíróság által történt elítélést követő” őrizetben tartást megengedő 5. cikk 1. bekezdése (a) pontjának hatálya alá esik (ld. pl. *B. v. Austria*, judgment of 28 March 1990, Series A no. 175, pp. 14-16, §§ 36-39). Ezért a kérelmező előzetes letartóztatásának 2000. április 10-től – az elsőfokú ítélet meghozatalától – 2000. december 6-ig – a jogerős ítélet meghozatalának napjáig – terjedő időszaka az 5. cikk 3. bekezdésének alkalmazása szempontjából nem vehető figyelembe.

38. Következésképpen a Bíróság úgy találja, hogy a figyelembe veendő időszak 1997. június 14-től, a kérelmező előzetes letartóztatásba helyezésének napjától 2000. április 10-ig, azaz két év, kilenc hónap és 26 napig tartott.

B. Az előzetes letartóztatás időtartamának ésszerű volta

39. A kérelmező szerint maga az a tény, hogy ügyét az eljárás egy részében az ügyben szereplő többi terhelt ügyével egyesítették, indokolatlan késedelmet okozott. A Kormány azon érveire válaszolva, miszerint az eljárás elhúzódása miatt a kérelmezőt is felelősség terheli, a kérelmező hangsúlyozta, hogy nem volt köteles együttműködni a rendőrséggel a nyomozás során, s hogy joga volt arra, hogy tetszése szerinti, vagy új védőügyvédet bízson meg. Megismételte, hogy előzetes letartóztatása csaknem két évig és tíz hónapig tartott, amely időtartam összeegyeztethetetlen az Egyezmény 5. cikke 3. bekezdésében lefektetett követelményekkel.

40. A Kormány fenntartotta, hogy a kérelmező előzetes letartóztatásának szükségességét a bíróságok rendszeresen vizsgálták és minden esetben indokoltnak találták azon az alapon, hogy a nyomozás során fennállt az összejárás veszélye, továbbá a szökés és bűnismétlés kockázata. A kérelmező letartóztatásához vezető bűncselekmény természete miatt bonyolult nyomozást kellett lefolytatni annak érdekében, hogy felfedjék a

kábítószerhálózatot, amelynek a kérelmező is része volt. Továbbá, az ügyben egyéb terheltek is szerepeltek, s az egyik terhelttel kapcsolatban külföldi joghatóságtól kellett bizonyítékot beszerezni. A Kormány hangsúlyozta, hogy a hatóságok eljárása nem okozott lényeges késedelmet. Az ügyben szereplő egyik terhelttel kapcsolatos eljárást éppen azért választották szét a kérelmezővel kapcsolatos eljárástól, hogy elkerüljék a késedelmet. A kérelmező maga is hozzájárult a nyomozás és a bírósági szakasz elhúzódsához azzal, hogy többször megtagadta a vallomástételt, ellentmondásos nyilatkozatokat tett és visszavonta védőügyvédje meghatalmazását. Összegezve, a Kormány előterjesztette, hogy az ügy egyedi körülményeire tekintettel a kérelmező előzetes letartóztatásának időtartama nem haladta meg az ésszerű időt.

41. A Bíróság emlékeztet arra, hogy az előzetes letartóztatás ésszerű tartama nem ítéltető meg elvontan. Azt, hogy a vádlott előzetes letartóztatásának fenntartása ésszerű-e, minden esetben az ügy speciális vonásainak a fényében kell megítélni. Az elhúzódsó fogvatartás egy adott ügyben csak akkor lehet indokolt, hogyha a közérdek valódi követelményének olyan specifikus jelei állnak fenn, amelyek – az ártatlanság védelme ellenére – nagyobb súllyal esnek latba, mint az Egyezmény 5. cikkében lefektetett, az egyéni szabadság tiszteletben tartását előíró szabály (ld. többek között *Labita v. Italy* [GC], no. 26772/95, §§ 152 *et seq.*, ECHR 2000-IV).

42. Elsősorban a nemzeti hatóságok feladata annak biztosítása egy adott ügyben, hogy a vádlott előzetes letartóztatása ne haladja meg az ésszerű időtartamot. Ennek érdekében – kellő figyelemmel az ártatlanság védelmének elvére – a hatóságoknak minden olyan tényt meg kell vizsgálniuk, amelyek az 5. cikktől való eltérést igazoló, fent említett „közérdek” fennállta mellett vagy ellen szólnak, s a szabadlábra helyezés iránti kérelemről hozott határozatban e tényeket ismertetni kell. A Bíróságnak alapvetően a határozatokban nyújtott indoklás, továbbá a kérelmező fellebbezéseiben előterjesztett, jól dokumentált tények alapján kell döntenie arról, hogy az 5. cikk 3. bekezdését megsértették-e (ld. *Muller v. France*, judgment of 17 March 1997, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-II, p. 388, § 35).

43. Az arra vonatkozó gyanú tartós fennállta, hogy a letartóztatott személy bűncselekményt követett el, elengedhetetlen, de bizonyos idő eltelte után nem elégséges feltétel ahhoz, hogy az elhúzódsó fogvatartás törvényesnek legyen tekinthető. A Bíróságnak ezért azt kell megállapítania, hogy a bíróságok által hivatkozott további okok továbbra is igazolták-e a szabadságtól történő megfosztást. Hogyha ezek az okok „relevánsak” és elégségesek”, akkor a Bíróságnak arra a következtetésre kell jutnia, hogy a nemzeti hatóságok „különös gondossággal” jártak el az eljárás lefolytatásakor (uo.).

44. A Bíróság észrevételezi, hogy az 1997. június 14. és szeptember 3. közötti időszakban a kérelmező előzetes letartóztatásának fő indoka az összejátszás veszélye volt. Mivel a kérelmezőt kábítószer-kereskedelemmel vádolták – amellyel összefüggésben a kérelmezőt kábítószerrel ellátó hálózatot fel kellett tárni – a Bíróság arra a meggyőződésre jutott, hogy a nyomozás kezdeti szakaszában az összejátszás olyan ténylegesen fennálló veszély volt, amely a bűncselekmény kérelmező általi elkövetésére irányuló gyanú fennállta mellett indokoltta tette a kérelmező előzetes letartóztatásba helyezését az eljárás megfelelő lefolytatásának biztosítása érdekében.

45. A Bíróság azonban úgy véli, hogy az idő múlásával ez a fogvatartási alap elkerülhetetlenül veszített relevanciájából, különösen arra a tényre figyelemmel, hogy a kérelmező két tette társát 1997. szeptember 26-án, illetve október 13-án letartóztatták. Igaz, az 1997. szeptember 3. és 1999. július 19. közötti időszakban a bíróságok az összejátszás veszélye mellett a szökés veszélyére is hivatkoztak. A Kormány azonban – bár néhány érvet felsorakoztatott a szóban forgó büntetőeljárás hosszának igazolására – egyetlen olyan érvet sem említett, amely alapján a hatóságok ésszerű módon a kérelmező szökésére következtethettek volna, s ilyen módon megmagyarázhatták volna az elhúzó fogvatartás szükségességét.

46. A kérelmező előzetes letartóztatásának utolsó szakaszában – 1999. július 19. és 2000. április 10. között – a hatóságok a bűnismétlés és szökés kockázatára hivatkoztak. Ez a megfontolás elégségesnek tekinthető, figyelemmel arra a tényre, hogy a kérelmező visszaeső elkövető volt.

47. Összegezve, a Bíróság észrevételezi, hogy 1997. szeptember 3-a és 1999. július 19-e között a bíróságok az előzetes letartóztatás meghosszabbításáról szóló határozataikat elsődlegesen a kérelmező szökésének veszélyére alapozták, miközben az összejátszás veszélye fokozatosan csökkent. Ezen kockázat tartós fennálltát azonban semmiféle specifikus bizonyítékkal nem támasztották alá. Csak nagyon kényszerítő indokok győznék meg a Bíróságot arról, hogy a kérelmező előzetes letartóztatásba helyezésének – amely a szóban forgó időszak végére már meghaladta a két évet – meghosszabbítása szükséges volt. Ilyen okok vagy körülmények hiányában a Bíróság arra a következtetésre kénytelen jutni, hogy a bíróságok által határozataikban hivatkozott indokok nem elégségesek ahhoz, hogy a kérelmező előzetes letartóztatásban tartását a szóban forgó időszakban igazolják.

48. Ezért az Egyezmény 5. cikkének 3. bekezdését megsértették.

II. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

49. Az Egyezmény 41. cikke kimondja:

„Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Károk

50. Vagyoni kárként a kérelmező 4.483.000 forintot követelt kiesett munkabére, a rokonok által küldött elveszett csomagok értéke, és az előzetes letartóztatás alatt felmerült személyes kiadásai megtérítéseként. A kérelmező továbbá 12 millió forint megítélését kérte a Bíróságtól az Egyezményben biztosított jogai megsértéséből fakadó lelki szenvedés és gyötrelem miatt.

51. A Kormány a szóban forgó összeget túlzottnak találta.

52. A Bíróság az eléje tárt bizonyítékok alapján megállapítja, a kérelmező nem bizonyította, hogy a követelt vagyoni kárt ténylegesen a releváns időszakban történt fogvatartása okozta. Ezért ilyen címen nem indokolt kártérítést megítélni számára.

53. A Bíróság azonban azt elismeri, hogy az eljárás elhúzódása által okozott gyötrelem és frusztráció miatt a kérelmező nem-vagyoni kárt szenvedett. Méltányossági alapon ítélve a Bíróság ilyen címen 3.000 eurót ítél meg a kérelmező számára.

B. Költségek és kiadások

54. A kérelmező 1 millió forintot követelt a hazai eljárásbeli jogi képviselő költségeinek megtérítéseként.

55. A Bíróság észrevételezi, hogy a kérelmező semmiféle bizonyítékot nem szolgáltatott arra vonatkozóan, hogy a követelt költségek ténylegesen felmerültek.

Ebből következően ilyen címen semmilyen összeg nem ítélt meg számára.

C. Késedelmi kamat

56. A Bíróság úgy találja megfelelőnek, hogy a késedelmi kamatnak az Európai Központi Bank marginális hitelkamatán kell alapulnia, s ahhoz további három százalékpontot kell hozzáadni.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG EGYHANGÚLAG

1. *Megállapítja*, hogy az Egyezmény 5. cikkének 3. bekezdését megsértették;
2. *Megállapítja*:
 - (a) hogy az alperes Kormánynak attól az időponttól számított három hónapon belül, amikor az ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdése szerint véglegessé válik, a kérelmező számára nem vagyoni kárának megtérítéseként 3.000 eurót (háromezer euró) kell kifizetnie az alperes Állam nemzeti valutájában, az teljesítéskori átváltási árfolyam alkalmazásával;
 - (b) hogy a fent említett három hónap lejártát követően a teljesítés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank marginális hitelkamatát három százalékponttal meghaladó mértékű kamatot kell fizetni a fenti összeg után;
3. *Elutasítja* a kérelmező igazságos elégtétellel kapcsolatos további követeléseit.

Készült angol nyelven, az írásbeli kihirdetésre került 2003. december 2-án a Bírósági Szabályzat 77. § 2. és 3. bekezdésének megfelelően.

S. DOLLÉ
hivatalvezető

J.-P. COSTA
elnök